

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 frt. Egyenlő részletekre 10 kr

Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.

Felolvasó, szerkesztő és lapfőigazgató: **ÁVÉD JÁKÓ**
Munkatársak:

Dr. Mayer Ödön és Balla István
Kiadó: **Papp György**

Szerkesztőség a várban. Fogarasi Mihály-utca 16 sz.

Kiadóhivatal: a Püsp. Lycopodium-nyomdában.

Hirdetések díjazabály szerint.

A székely kongresszus.

Tusnádról, a fürdőről, a hová éltető levegőt színi sietnek az emberek, éltető légáram kezd kifelé lengedezni a székelység lakta vidékekre is. Magyarország intelligens, eszes és lelkes férfiai nagy számmal gyűltek ott össze azon célból, hogy kulcsát találják ennek a találynak: „Miként történhetik az, hogy a székelység azon a helyen, a hol Attila halála óta igen sokszor az idegen népfajok veszedelmes hullámozása és támadása közepette is jól érezte magát és jól meg tudott élni, ma, midőn földjén nyugodtan élhetne, mert ellenségek durva támadásainak nincs kitéve és saját vére intézi ügyeit, nem találja meg a boldogságot, nem tud megélni, idegenbe vágyik és idegenbe is megy?”

Hitünk szerint okos, helyes és alapos tanulmányt nyújtott a kongresszus a székely bajokról s meglátszik munkáján annak átérzése, hogy fajmagyar nép sorsáról tanácskozott, ki a magyarság beköltözése óta erős bástyafala a nemzetnek keletfelől akkor is, mikor karddal s akkor is, mikor békés munkával kellett és kell védeni a hazát. Háboruban erős faláncsz kelet felől, békében pedig állandó gyarmatosító a nem magyar vidékekre. Hajh! mi kellemes helyzet keletkezhetett volna keleti Magyarországon, ha mindig arra néztek voltak, hogy ez a nép anyagilag jól megélhessen és terjeszkedhessen.

Azoknak a neveknek tulajdonosai, kik a gyűlésen jelen voltak, biztosítékul szolgálnak arra, hogy a miket a gyűlés a teendők között jóknak és hasznosoknak ismert fel, azok mind életre kelnek, mert nem lehet az, hogy a hol érdemes erdélyrészi főispánok, országgyűlési képviselők, ministeri tanácsosok, min. biztosok, előkelő papok és tanférfiak, a miniszterek képviselői, tudósok és előkelő birtokosok és előkelő társaságok küldöttei stb. tanácskoznak, annak a tanácskozásnak eredménye absolute semmi se legyen vagy ne legyen az kielégítő.

Nagy eredmény az is, hogy a gyűlés és vele minden józanul gondolkodó fő beismeri, hogy baj van és segíteni kell, mert hiszen éljennel jutalmazta az elnök azt a kijelentést: „A székelység megmentése első fontosságú állami feladat s ha a székelységet veszni hagyjuk, a magyarság keleti védő bástyáját engedjük romba dőlni”, — de a kongresszus ennél még sokkal tovább ment, a mikor a bajok forrásait s azok orvoslási módjait is megjelölte.

Igy dr. Szadeczky Lajos egyetemi tanár, a ki a székelység történelmi intézményeit fejtegette, arra a végkövetkeztetésre jutott, „hogy a székelyekre nagy nemzeti és honvédelmi hivatás vár a jövőben is. Erdélyt csak is velők és általuk tarthatjuk meg és biztosíthatjuk az idegen áramlatok hullámverése között.”

A közmívelődési szakszabályban: Balogh Pál, a székelység fajnépszerűségéről értekezvén, határozati javaslatában oda konkludált, hogy „a mentő-akéziót a tiszta magyar, vagy a tulsulylyal magyar községek kivül ki kell terjesztenie oda, ahol a többség gyöngye, a hol a magyar kisebbségben van, a hol a magyar nyelvhatárokon belül, vagy a határok mellett fekszik, a hol a magyar egykori lakosság lepadt, vagy elveszett. Gondoskodni kell ezen községek nyilvántartásáról s mindama hatóságoknak feléjük kell irányoznia a kongresszus figyelmét, mely hatóságoknak a kongresszus határozatait végrehajtani kötelességül jut.

Fál István apát-kanonok a vallás-erkölcsi életéről és a teendőkről beszélgetvén, határozati javaslatában „a székelynép értelmi és hivatali vezetőinek egyetértő, vezérlő és kitaró munkálkodását kívánja, — a kepe, melylyel a lelkeszek és tanítók fizetéseiket a néptől kapják, az állami tized módjára megváltandó. A képező egyházközségek terhe országos alaphól veendő le.”

Hasonló nézeteket vall dr. Boros György az unitárius székelységre vonatkozólag. „A mintegy 50000 lelket számláló unitárius székelységnek mintegy 60 lelkese van. Ez a nép feltűnően veszít vallásosságából, erkölcséből. Panaszosan említi, hogy a korema kedvesebb mint a templom. Okát e változásnak a népre nehezülő egyházi és iskolai terhekben keresi. Határozati javaslatában szintén a képezés megváltását kívánja. A vallás-erkölcsök lazulása megátalására a kocsma nyitva tartásának vasárnapokon való korlátozását, a mértékletességi akéziók jutalmazását kívánja.”

Nagy Károly, a vasárnapi munkaszünet teljes érvényét, vasárnapokon a korema zárva tartását, a vadházasságok törvényes házasságra való kényszerítését, az iskolákban a vallás-erkölcsi nevelésnek intenzivítását, az egyházi terhek mérséklését, leányegyházak és levtaságok szervezését, a kura pastoralisnak nagyobb és eldugott területeken való érvényesítését kívánja.”

Masznik Gyula ág. hitv. esperes „a protestáns hitélet emelése érdekében mutatott be érdekes határozati javaslatot. Kívánja a vadházasság üldözését, a részegeskedés ellen való erélyes intézkedéseket, a vasárnapi munkaszünet érvényét, az erkölcselenség ellen a nyelvszigeteken élő magyarság hitélete érdekében iskolák állítását, leányegyházak szerveztét, éber társadalm. munkával s a hol másként nem lehet, állami segítséssel Sürgeti, hogy Romániában körilkeltségek szerveztessenek, s ezeknek egyházi élete minden tekintetben hazafias és magyar nemzeti irányban történjék.

Kozma Ferencz kir. tanfelügyelő ismertette ezután a székely népet szociológiai és néprajzi szempontból. Szerinte a székelyt csak az ő életre valóssága tartotta meg a földön s a magasabb népértelmiség, a szívós és sokoldalú munkaerő. Gyermekait, mivel észre veszi, hogy birtokát nem növelheti, iskoláztatja s így honoracziókat nevel. A székely régóta folytatja a telepítési politikát, a midőn az ország minden részében utat mutatott az erők természetes érvényesítésére. Előadó ezt nem is tartja helytelennek. A régebbi időben gondoskodás volt arról, hogy a székely ki ne vándorolhasson, vagyona idegen kézre ne jusson. Ma prédára jutott az ősi föld, a terhek növekedtek s a székelység parányai idegenbe vesznek, pedig az a föld van hivatva Erdély magyar nemzeti erőinek kiépítésére, éppen azért a székely kérdés, az erdélyi magyarság kérdése. Az éhenhalásnál nagyobb gondot okozhat az, hogy ki fogja a haza e részét a szent korona gyöngyei közt megőrizni. Ezért apellálnak a kormány és társadalom segélyére. Ennek a segítségnek együtt kell járni a nép öntudatra ébredésével. Éppen azért mint a beégetést a porcelánba, úgy kell a nemzeti regeneráció politikai öntudatába bevéteni azt a hitet, hogy az ország keleti határán élő székely népben rejlő faji és intellektuális erők a nemzetalkotás legbecsessebb tényezői. Ez erőt védeni, ápolni és értékesíteni a kormányzásnak állandó feladata. A faji és nemzeti önértzet iskolai ünnepélyekkel (Gábor Aron, Bem stb. a székely hazafiak és eseményeire emlékezők) — emelendők. Egyházi szósékek, szövetkezetek, ifjúsági egyesületek álljanak erre a célra, az alkoholizmus ellen védekezni kell.

ifj. Gödri Ferencz Seps-Szent-György város polgármestere tartott nagy tetszéssel fogadott előadást a székely katonai szakoktatás tárgyában. Határozati javaslatot terjeszt elő: Mondja ki a kongresszus, hogy szüksegesnek tartja a székely földön egy magyar kir. 100 tanulóra berendezett honvéd hadapród iskola felállítását s ennek helyéül Seps-Szt-Györgyöt jelöli meg.

Nagy Károly kolozsvári teológiai tanár a székely református hívek egyházi életéről megdöbbenő számokkal mutatja ki, hogy a reform. mekkora évi áldozatokat hoztak kulturális és egyházi intézményekre és ezzel szemben a nemzetiségi felekezetekénél is kisebb segélyben részesülnek.

Ferenczy Károly gyergyó-ázt-miklósi főesperes in-

ditványára kimondatott, hogy a közhivatalok vasár- és ünnepnap zárva tartassanak.

Kovács Dániel javaslatát tárgyalták ezután, a Székelyföldön felállítandó gazdasági ismétlő iskolák tárgyában.

Nagy figyelem mellett tartotta meg Fancsó Benedek előadói javaslatát a magasabb közoktatás ügyében. Javasolta az eddigi székelyföldi csunka gimnáziumok kifejlesztését, két helyen alimnáziumok fölállítását, internátussal egybekapcsolt VI. oszt. felsőbb leányiskola állítását Udvarhely és Marosvásárhelyen valamennyi iskolán megfelelő ösztöndíjak létesítését, a kolozsvári egyetemen felsőbb szakiskolákra székely ifjaknak ösztöndíjak adományozását, a székelyföldi muzeumoknak vidéki muzeumokká való kifejlesztését, a népegyetemi előadások indítását, az úgynevezett University Extension tevékenységét.

Az östermelési szakszabály tárgyalásairól kiemeljük, hogy Szilassy Zoltán előterjesztését. Kiemeli, hogy az állattenyésztés a székelység különleges viszonyainál fogva az ország e részében mily nagy fontossággal bír, annak fejlesztése s terményei értékesítésének szervezése a jólétnek új, eddig nem ismert forrásait képes fakasztani. — Sürgeti az 1894. évi XII. törvényezikk sürgős szigorú végrehajtását, a községi apaállatok beszerzésére vonatkozólag megfelelő szabályrendeletek létesítését — s a beszerzéshez állami és egyéb kedvezmények beszerzését, a községi legelők jókarban tartását. Kivánatosnak tartja továbbá állattenyésztés és értékesítő szövetkezetek létesítését, a juh- és sertésenyésztés előmozdítását, a tejgazdaságok, a baromfitenyésztés fejlesztését.

Barabás Béla előadása a juhtenyésztés fejlesztéséről pedig kormányintézkedéseket kér arra nézve, hogy a székely megyék bérbeadott havasi legelői saját megyebeli juhtenyésztők által használtassanak ki. Sürgeti egy mintajuhászat fölállítását.

Füredi Lajos lengazdasági szaktanár érdekes előadást tartott ezután arról, hogyan lendítenő föl Erdély-részen a lentermelés.

Nagyobb vitát keltett az, vajjon a proponált kendergyár Csikmegyében állitassék-e fel? A szakszabály végre is szótöbbséggel kimondta, hogy a kendergyár — illetőleg lonfonógyárnak Csikvármegyében való felállítását kérelmezi.

Gyöngyösy Béla az erdészet körébe vágó reformokról tartott előadást. Gáspár Antal előadó marosvásárhelyi földbirtokos a székelyföldi gyümölcstermelés és értékesítés kérdését ismerteti. Javaslat a, hogy Marosvásárhely és Csikszederében gyümölcsoltvány és magtermelő faiskola állitassék, a székely földre külön szaktanár neveztessek ki. Marosvásárhelyen áruházak, az egész székelyvidékre értékesítési szövetkezet, Sónáradon és még két székely községben kikészítő telepek létesüljenek. A szállítási díjtételek kedvezőbbben állapítandók meg.

A bányászati termények kihasználása kérdését Andreics János ismertette, a ki a sikeres konkurrálás okát a szállítási díjtételekben látja.

A birtok politikai, adó és hitelügyi szakszabály fejtegetéseiből a következőket hozzuk fel: 1. Seidl Ambrus előadását a székelyföldi hitelszövetkezeti akció fejlesztéséről. Határozati javaslatában kéri annak a kimondását, hogy a szövetkezeti eszmék terjedését és megvalósítását a székelység helyzetének javítására irányuló főtényező gyanánt tekinti a kongresszus s ezért kéri a kormányt, hogy a szövetkezeti akéziót a székely földön hathatósan támogassa; hasonló kérdéssel fordul a törvényhatóságokhoz, magánosokhoz is, — akiknek felhivandó a figyelme arra, hogy a szövetkezetek szervezésére hivatott központok segélyét minél hathatósabban vegyék igénybe, a központok viszont a törekvésekben vegyenek élénk részt.

2. Dr. Sebess Dénes a birtokok szétforgácsolódásának megakadályozása s az örökösödési törvények módosítása tárgyában terjesztett elő jól megokolt határozati javaslatokat. A rendkívül érdekes indokolás kifejti, hogy a javasolt módosítás jobban megfelel a székely nép évszázados joggyakorlatának — mint a jelenleg érvényben levő osztrák polgári törvénykönyv rendszere. A székelységnél szokás, hogy az ősi birtokot fiuk örökölték — a lányok kiházásait kapnak. A székely földbirtokok megerősítését állampolitikai érdekek is követelik — mert ez a terület az egyedüli egységes magyar, Románia és a Magyarország román lakta területei közt. Tekintve azt, hogy a nemzetiségi pénzütezetek határozott birtokpolitikát követnek fajúk érdekében, míg a magyar pénzütezetek ettől teljesen elzárkóznak, ezen tendenciák ellensúlyozásáról gondoskodni

kell. Kéri első sorban annak a kimondását, hogy elörökölésenként a korlátozás kimondassék, a családi háznak a fiúörökösök részéről való megválthatását, a kárpótlásokra állami pénzintézet állítását, a megváltott ingatlanoknak védelmét.

Máthé József előadó szerint a székely kérdés megoldásának titka egyfelől a telepítési akció helyes keresztül vitelében van. A telepítésnél első feltételnek tartja, hogy a telepek a székelyföld bármely községének határain belül nyitassanak meg. Legezészerűb a székelyföld erdőtisztításaira (irtásaira) telepíteni, ahol ugy gabona termesztésre, mint állattenyésztésre, mint pedig valamely ipar üzésére alkalmas területek vannak. Határozati javaslatot terjeszt elő, hogy a földdel nem bíró székelyek szülőföldjükön telepítenek. E célból a Székelyföld bármely községében eladásra kerülő birtokok megvásároltassanak. A kongresszus szükségességének ismeri, hogy a székely kisbirtokosok vagy földművesmunkások tevé birtokainak örökösödési és hitelviszonyai megfelelő törvényhozási intézkedésekkel biztosíthatassanak.

Ezután **Incze István** terjesztett elő határozati javaslatot a tagosítás gyors keresztül vitele és a telekkönyvek rendezése tárgyában. Javaslati a tagosítás gyorsítása érdekében való eljárásokra vonatkoznak s aktuális érdekekkel bírnak éppen most, mikor a tagosítási új törvényjavaslat készült. Véleményező bizottságot óhajt, a hitelesítési eljárást egyszerűsíteni véli, a birtokosság egynegyed részének már feltétlenül kívánna lebeszen a tagosítási munkálatok elrendelését, a közlegelőket biztosíthatassanak, a tagosítási költségek minimálisak legyenek. Sűrgeti Csikben a telekkönyvi ügyek rendezését, a betétszerkesztési munkák elrendelését, a bejegyzési illetékek mérséklését, telekkönyvi másolatoknak díjtalanul való szolgálatát. A huszonhét pontból álló javaslatnak ezek a főbb részei. Még nagyobb figyelmet keltettek előadónak az arányosítási munkálatok elrendelésének sürgetéséről való javaslata, az állami kataszteri fölmérésnek eszközülésére vonatkozó indítvány.

Az ipari szakosztály köréből elsőül **Siklody István** mutatott be határozati javaslatot a faipar fejlesztéséről. Valamennyi speciális székely jelenség: az általános elszegényedés, a közérkölcsök lazulása, a kivándorlás arra vezethető, hogy az őstermelés nem nyújt itt valamennyinek biztos és jó existenciát s a termelés új forrásait kell megnyitni. Széleskörű iparfejlesztési akciónak kell megindulni, ebben az akciónban számot kell vetni a földmivelés érdekeivel. Azért elsősorban az erdőgazdaság fejlesztendő. A székelynek legbecsesebb fája a fenyő. Fahozama 300 millió köbméterre tehető. A fűrésztelepek szaporítandók, melyek igen alkalmas munkaalkalmakat nyújtanak. A bukkaerdőket is jobban ki kell használni. A romániai vámborn igen sokat vétett az asztalosiparnak. Javasolja Borszákon és Békáson gőzfűrésztelepek létesítését, egy székely városban hajlított fabutorgyár létesítését, kisebb faipartelemek (gyujtószállkák, fogpiszkálók, donga és fatalp készítésre) való berendezését, több nagyobb városban az asztalosiparosok állami támogatását, az iparfejlesztésre a székely ipartank létesítését.

Azután **Stodola József** a székely bőrpar fellendítéséről tartott előadásában történelmi adatokkal mutatja ki, hogy a székelyföldön régebben ez az iparág jobban virágzott, — felsorolja azokat a természeti előnyöket, a melyek a bőrpar intenzívebb üzését kívánatos teszik, valamint ez ipar fejlődésének akadályait. Fejlesztési azután az iparosság tömörülésének előnyeit — ez teszi lehetővé, hogy a kisiparos ipara üzésénél a modern technika eszközeit használatba vehesse. Sűrgeti a tanonczképzés reformját, az olesó szállítást, a nyersbőrök megcsontításának eltávolítását. Szól az önálló vállalkozásról. Nagy figyelemmel hallgatott előadása végén a következő határozati javaslatot terjeszti elő: A kongresszus kívánatosnak tartja közös műhelyek felállítását, azok modern berendezését, a nyers és készített bőrök vasuti díjtételeinek leszállítását.

Spaller József előadó a köipar fejlesztése dolgát hozza szóba. A székelyföld fölötté alkalmas kőbányák nyitására, milyenek Csikmegyében és Csik-Szt.-Domokoson királoknak. Több helyen található szürke márvány, aragonit, gabró és szopentin, igen szép kőzetek vannak, gazdag és vidék trachitban. Javaslata az, hogy a kongresszus mondja ki, miként a köipar fellendítését szükségesnek tartja. Ezért szükséges kőbányák nyitása, Gyergyó-Szt.-Miklóson kőfaragó iskola felállítás, a székely vasutnak mielőbbi kiépítése.

Örley János előadó kiemeli, hogy az agyagipar az utolsó évtizedben Erdélyben rohamosan hanyatlott. Ez ipar amugy is üsdöktől a házipar jellegével bírt, nem volt nehéz a gyáriparnak kiszorítani. Szükségesnek tartja a szövethetkezi alapon való szervezetét, a műizlés és tudás fejlesztését.

Solt Adolf a vas és a fémiparnak a Székelyföldön való fellendítése érdekében szakszerűen megokolt javaslatot mutat be. A gyáripar és a kontár iparosok nagy száma miatt nem boldogul a Székelyföldön a vas- és fémipar. A négy székely vármegyében 748 önálló fémiparos van, de ezek is jabbára csak javítási munkákat végeznek.

Fekete Jakab javasolja, hogy a székely ifjak közül 30—40 tehetségesebb a fontosabb ipari szakokra állami segítséggel kiképeztessek, a Budapestre készülő iparosoknak otthon létesítendő, mely a székely egyesület felügyelete alatt álljon, a slőjd tanítását kéri a népis-kolákban, felső kereskedelmi ipari szakiskolák felállítását és munkaközvetítő intézet létesítését sürgeti.

Bünger Albert a szesz és sörgyártásról szól, a mezőgazdasági iparnak nevezetesen a pálinkafőzésnek állami kedvezményeket óhajt.

Dr. Horváth Jánosnak a székelyföldi iparszövetkezeti szervezkedésről való indítványát **Szakács Péter** adja elő. Mindenekelőtt konstatalja, hogy a székelyföld népességi viszonyaihoz képest elég szövetkezet alakult. Csupán ipari szövetkezetek vannak gyér számmal, Mindössze 6, ezekben a tagok száma 655, az üzletészeké 1697, van ezenkívül 5 szakcsoport. Az ezek részére késszen álló tőke keveset segít a székely kisiparon. A szervezkedés elmaradottságát az iparosság szegénységében és bizalmatlanságában keresi s abban, hogy az értelmiség távol állt ettől. Bemutatja a szövetkezetek működését feltüntető adatokat, végül határozati javaslatot terjeszt elő. E szerint a kisipari viszonyok züllesének csakis ipari szövetkezetekkel lehet véget vetni. Munkakészítő csoportok, termelő szövetkezetek, áruházak létesítendők. Ezekben a házipar is fejleszthető. A szépen megokolt javaslatot egyhangulag elfogadták.

Molnár József orsz. képv. a székelyföldi vasutbázis fejlesztése tárgyában terjesztett elő javaslatokat. Kéri annak kimondását, hogy a kongresszus a székely vármegyék gazdasági fellendülése érdekében sürgős szükségességnek tartja: a mádfalva-szászrégeni vasutvonal azonnali kiépítését — nem különben e vonalból kiágazó székely-udvarhelyi szárnyvonal, az apahida-marosvásárhelyi és marosvásárhely-béjjasfalvi vonal legrövidebb idő alatt való megépítését. b) tanulmánytárgyává tenni egy Agostonfalváról kiinduló, a román vasutakkal csatlakozó vasutvonalat. c) a székely h. é. vasutak államosítását, d. és e.) a székelyföldi nyers és ipari termékeknek szállítási díjkezdvevény adását főleg kelet felé. f) Az erdélyi nagyobb gabonaállomásoknak a köteléki díjszabásba való felvételét; g) közvetlen csatlakozásokat, menetsebesség fokozását, fűthető vasuti kocsikat stb.

A javaslat indokában rámutat előadó arra, hogy a tervbe vett vasutvonalak kelet felé rövidebb s kedvezőbb összeköttetést hoznának létre, ami általános közgazdasági érdek. Az állam által való megváltása a székely vasutaknak, az egységes tarifa érdekében kívánatos a díjkezdvevények engedélyezhetése végett. A kedvezményes tarifák hatása elmaradhatatlan volna ugy a székelyföldi kivitelnél, mint bevitelnél.

A tölgyes—piatrai és az apahida—marosvásárhely—szászrégeni vasut megépítését tekintettel az ország pénzügyi helyzetére, nem tartja első rangú követelménynek.

Sz. Szakács Péter kamarai titkár előadása a székely fonó- és szövőipar fejlesztéséről abból az alaptételből indult ki, hogy ez ipar termékeiből az emberiség legtöbbet fogyaszt, így abba tökéletetni gyümölcsöző dolog. A székelyföld bővében van ez ipar céljaira szolgáló minden terméknek — az okos nemzetgazdasági politika is ugy tanácsolja hogy ezek a termékek itthon dolgoztassanak fel. Sűrgeti ezért a székely föld fonó- és szövő iparának minden rendelkezésre álló eszközzel való fellendítését. Javasolja, hogy kérjék fel a kormányt, hogy az eddigi sikereken öklülva a székely föld különböző helyein lenfonódák állíttassanak fel, a népnek szövőszék adományozassék. Fejlessze a pokrócz készitést, állíttson magasabb szövő- és fonóipari iskolát és végül olesó mintá kender és lenásztatókat létesítsen a székelyföld különböző pontjain.

Urmanecz János ó-topliczai gyáros a vizitak fejlesztéséről tartott előadásában szól azokról az előnyökről, a melyeket a székelyföld az erdősegek fokozottabb kihasználása révén érhet el. Ennek egy részt a vasutak, másrészt a tutajozásra alkalmas folyók rendezetlensége szolgált eddig gátul. Konkrét adatokat sorol fel azokról a visszaélésekről, melyeket a szegény tutajosok rovására a parttulajdonosok, valamint a zsilipek örei elkövetnek. Sűrgeti a fakereskedelm, főleg a faanekciók hathatós megrendszabályozását. Elfogadásra ajánlja a következő határozati javaslatot:

Szükségesnek tartja a kongresszus: a) A Maros és Olt folyóknak a tutajozás céljaira való szabályozását.

b) A vizen való szállítás jelenlegi akadályainak elhárítását és a vízrendőri felügyelet életbeléptetését.

A szakosztály e javaslatot azzal a pótlással fogadta el, hogy a kereskedelmi szerződéseknak Romániával való megkötését ugy kívánják, hogy a székely gyár- és kézműipar e mellett fejleszthető legyen. Kimondta a szakosztály egyuttal, hogy az önálló vánterületre kell törekedni.

A kivándorlási és fűrdőügyi szakosztályban **Barabás Endre** világította meg a Romániában lakó magyarok helyzetét. Ismertette Románia és Magyarország határszéli viszonyát, mely a multban barátságos és hasznosító volt, Romániában lakó magyarok számát 250 ezerre teszi, ezek közül 60.000 csángó, a többi magyar állampolgár s mint egy 40.000 ezek közül egy állam kötelékebe tartozó tört népség. Kimutatja előadó, hogy Romániában, amelynek lakossága éppen nem egyöntetű, a legdurvább módon folyik az elrománosítás s ezt különösen magyarok érzik. A román kormány a bukaresti magyar iskolából kitiltotta a hazai könyveket s csak olyanokat engedélyezett, a melyben a hazai romának számbelileg kulturai és közgazdasági tekintetben lelküismeretes igazsággal lesznek méltatva. Míg a kisebb számban ott tartozkodó nyugateurópai népeknek külön egyházaik vannak és anyanyelvük használatáa ugy az iskolákban, mint egyházakban meg van engedve, addig a magyarok e kedvezményekből nem élveznek semmit vagy csak igen keveset. A 100.000 főt meghaladó román. kath. magyarságnak nincs egyháza, se iskolája Romániában, az ev. reformátusoknak van egy elemi iskolájuk, de 1894-től ebben is magyar pénzen román tanító tanítja a román nyelvet, román történelmet, földrajzot ezzel szemben az itthoni mintegy 46 százalékat képező erdélyi román iskolában sem a tan nyelv nem magyar, sem a méltán elvárt külsőönösség

nem érvényesül. Az említett bajokat előadó közös képviselőnk mizériáinak tudja be, amelynél a magyar érdekek soha védelemre nem találtak. Általános felháborodás között festi azután előadó a Romániába kiszakadt magyarok erkölcsének meglazulását, az ott idegenben élő egy néhány tanító sanyaru helyzetét, határozati javaslatban erőlyesen követeli, hogy külügyi képviselőtünkben, legalább ott, ahol nagyszámu magyar él, alkalmazzanak magyar szülletésű és nevelésű tisztviselőket s lehetőleg mindenütt domboríttassék ki a lami önállóságunk. (Elénk tetszés.)

Balázs Arpád figyelmébe ajánlja a kongresszusnak, hogy az erdélyi szászok, akik bent Romániában 10 éven túl tartozkodnak a német kormány képviselőéhez fordulnak, hogy a magyar polgárjog épségben tartásához szükséges bejelentést megtegyék.

Budai Barna pótlást javasol abban az értelemben, hogy a honossági törvény vonatkozó szakaszának törlesztésével csak az veszítse el a polgárjogot, a ki a honpolgári kötelékből való elbocsátását maga kéri.

Papp Sándor tartott előadást a székely társadalmi szervezet létesítéséről.

Városi közgyűlés.

A közgyűlést 1902. aug. 27-én tartották meg s róla az értesítést a sürgősebb közlendőik miatt jelen számunkra kellett halasztanunk. A közgyűlés a következő határozatokat hozta: a) Elfogadta az egészen szabályszerűtlen bemutatott 1903 évi költségvetést s a következő összegekkel állapította meg:

szükséglet	121764 K. 78 fl.
fedezet	110679 „ 81 „
hiány	11084 „ 97 „

A hiány fedezésére a számvevő bizottság ajánlata alapján a közgyűlés egyhangulag hozott határozattal a 92450 kor. 58 fillér állami egyenes adó után behajtandó 12%-os községi pótdadót tartja felhasználhatónak.

Az egyes alapok átlagát pedig a következőkben fogadta el:

1. A szegény alapot illetőleg:	
bevétel	456 K. — fl.
kiadás	456 „ — „
maradvány	— „ — „

2. A sétatéri alapot illetőleg:	
bevétel	5100 K. — fl.
kiadás	4734 „ 90 „
maradvány	356 „ 10 „

3. A temetőalapot illetőleg:	
bevétel	561 K. 23 fl.
kiadás	400 „ — „
maradvány	161 „ 23 „

4. A tisztí nyugdíjalapot illetőleg:	
bevétel	5519 K. 88 fl.
kiadás	2719 „ 44 „
maradvány	2800 „ 44 „

5. Allategészségügyi alapot illetőleg:	
bevétel	1900 K. 68 fl.
kiadás	860 „ — „
maradvány	1040 „ 68 „

6. A monográfiai alapot illetőleg:	
bevétel	826 K. 71 fl.
kiadás	— „ — „
maradvány	826 „ 71 „

7. A kövezetalapot illetőleg:	
bevétel	2000 K. — fl.
kiadás	2000 „ — „
maradvány	— „ — „

8. A járdaburkolat alapot illetőleg:	
bevétel	3000 K. — fl.
kiadás	3000 „ — „
maradvány	— „ — „

9. Az árvaházalapot illetőleg:	
bevétel	6240 K. 40 fl.
kiadás	6240 „ 40 „
maradvány	— „ — „

10. A vízvezetéki alapot illetőleg:	
bevétel	514 K. 90 fl.
kiadás	— „ — „
maradvány	514 „ 90 „

11. Az iskolaalapot illetőleg:	
bevétel	130 K. 75 fl.
kiadás	— „ — „
maradvány	130 „ 75 „

12. A központi tűzoltó alapot illetőleg:	
bevétel	— K. 80 fl.
kiadás	— „ — „
maradvány	— „ 80 „

13. A közigazdasági alapot illetőleg:	
bevétel	1720 K. 65 fl.
kiadás	1680 „ — „
maradvány	40 „ 65 „

b) Elfogadta a városi ipar és kereskedelmi alsófokú tanoncziskola költségvetését 1902/3 tanévre 2383 kor. 64 fillér bevétellel, 2990 kor. szükséglettel s így 606 kor. 36 fl. hiánnyal, mely többinak fedezésére kérelem járul a vall. és közokt. m. kir. ministerhez. Elfogadta továbbá az intézetnek 1901/2 évi szabályszerűtlen ellátott számadását 2931 kor. 16 fl. bevétellel 2829 kor. 76 fl. kiadással és 101 kor. 40 fl. pénztári maradvánnyal s számadóknak a felmentvényt megadta és az igazgatói jelentést az 1901/2 évről egész terjedelmében tudomásul vette.

c) A közgyűlés a marosportusi elemi iskola államosítása ügyében elhatározta, hogy az államosítást hálás köszönettel veszi, de mivel a város zümében levő állami iskola költségeihez nagy anyagi áldozatokat hozott, nem ál módjában, hogy az újonnan államosítandó marosportusi iskola épületének fentartási költségeihez és az 5%-os adópótlék megszavazásához nem járulhat.

d) Tudomásul vette a közgyűlés azt a jelentést is, hogy a polgármester a szegényalapról 71 koronával egészítette ki a tűzkárosultak számára gyűjtött 289 kor. 40 fillér összeget. És elfogadta a nyilvános jelleggel felruházott városi közkórház szabályzatát is és azt az illetékes helyről felterjeszteni rendelte és egyben jóváhagyta a közkórháznál történt javításokra és kiegészítésekre a közkórház alapról kiutalt 2359 korona kiadását is.

e) Tudomásul vette a közgyűlés a vérosi pénztár május, június és júliusi rovincsolását és azt, hogy a közbághid sürgős kijavítására és az állatvásártér egy részének elkülönítése végett korlátra a tanács az állategészségügyi alapról 360 korona 70 fillért illetve 136 kor. 40 fillért adott ki.

f) Elfogadta a közgyűlés a tanácsnak az aszfalt járdára vonatkozó azon jelentését is, hogy az teljesen jól elkészítettetett és hogy a tanács a kijelölt helyeken kívül még a Lépes utca temető felől levő oldalán és a Hungáriával szemben fekvő Knörr-féle ház két oldalán az aszfaltjárdát bevezette. Azt a kérést azonban, hogy az aszfaltozást a Közép, az Alvinczi, a Tövisi, az Apaffy, a Szent-Mihály és a Lépes utcákban már most folytassák a közgyűlés már csak azért sém fogadhatta el, mert a költségvetésben erre fedezet nincsen, utasította azonban a tanácsot, hogy a költségvetést ezekre vonatkozólag is készíttesse el és a fizetési módokatokra nézve a mostani vállalkozóval lépjen érintkezésbe. Ha azonban a házbirtokosok már most ohajtanák az elkészítést, saját költségükön megtehetik a mostani vállalkozó által, de a város nekik a rá eső részt kamat nélkül akkor fizeti meg, a mikor a város a munkálatra vonatkozó terveket, költségvetéseket elfogadja, a szerződést megkötik s ennek alapján a fizetés esedékessé válik. Ezen értelemben már most elfogadta a Misselbacher czég és a Zeitler Sámuel házbirtokosok kérését, kik hajlandók saját költségükön s a város tervei és felügyelete és vállalkozója által a járdát házuk előtt burkoltatni, mivel ezek a járdák az eddig készülteknek közvetlen folytatását képezik.

g) A közgyűlés a központi bizottságba a Körner József halála által megtrúlt helyre szavazás után Dr. Gál Bélát választotta be s a polgármester ajánlatára az egyes bizottságokat a következő tagokból alakította meg: 1) *a jogügyi bizottságot*: Dr. Mohay Sándor, Dr. Mayer Ödön, Filip György, Dr. Téri Ödön, Fulea Joákim, Patitia Rubin, Dr. Emmanuel Győző és Dr. Gál Béla tagokból; 2) *a számviteli bizottságot*: Fábán Sándor, Avéd Jákó, Cirlea János, Walter Nándor, Deutsch Adolf, Szentgyörgyi Mór, Frölich Gyula, Glück Adolf és Dr. Deutsch Mór tagokból; 3) *a gazdasági bizottságot*: Rajnay Ignác, Frölich Gyula, Jónás Adolf, Löw Károly, Csucsai József, Ráda Demeter, Darabont György, Deutsch Lázár, Baumann Arnold, Schusztar József, Polonyi Gyula és Körner Ignác tagokból; 4) *a közigazgatási bizottságot*: Dr. Ujfalusi József, Dr. Gál Béla, Imecs F. Jákó, Dr. Cserni Béla, Dr. Elekes Viktor, Mendel Manó, Utry János, id. Kovács Zsigmond, Fuchs Nándor, Mikó Simon. Dr. Náthán Bernát, Dr. Hartenbaum Simon és Vajda Lajos tagokból; 5) *a volt várközség vagyonát kezelő bizottságot*: Dr. Mayer Ödön, Dr. Kóródy Péter tagokból; 6) *az árvaházi felügyelő bizottságot*: Novák Ferencz, Dr. Ujfalusi József, Nemes Sámuel, Rajnay Ignác, Walter Nándor, Jónás Adolf, Cirlea János, Dr. Náthán Bernát és Kádár Miklós tagokból; 7) *a kórházi bizottságot*: Novák Ferencz, Dr. Náthán Bernát, Dr. Hartenbaum Simon, Dr. Deutsch Mór, Jónás Adolf, Roska József, Sárdy Miklós, Frölich Gyula és Szentgyörgyi Mór tagokból; 8) *az ipartiskola felügyelő bizottságot*: Novák Ferencz, Avéd Jákó, Dr. Péter János, Fogarasy János id. Kovács Zsigmond, Walter Nándor, Csucsai József, Korbuly Elemér és Papp György tagokból; 9) *a városi kisdudóv felügyelőbizottságot*: Novák Ferencz, Jónás Adolf, Frölich Gyula, Roska József, Dr. Náthán Bernát és Sárdy Miklós tagokból; 10) *az esküdtelket összeíró bizottságot*: Roska József és Utry János tagokból; 11) *a közegészségügyi bizottságot*: Avéd Jákó, Roska József, Sárdy Miklós, Körösy László, Dr. Náthán Bernát, Dr. Hartenbaum Simon, Dr. Deutsch Mór, Dr. Csubry Bonifác, Fröhlich Gyula, Szentgyörgyi Mór, Storfer Leó, Marcell Elemér, Zomora Dániel, Dr. Elekes Viktor, Mikó Simon, Luka Lajos, Ruszán Flórián, Manchen György, Fischer Sándor, Dr. Cserni Béla, Barcs Márton, Szász Károly, Maeszkásy József, Balla István, Molnár Géza, Sipos Elek Altmann József, Heksch Ignác, Kun Henrik Roska Gyula, Pompu János és Vajda Lajos tagokból; 12) *a prostitúció bizottságot*: a polgármester vagy helyettese, Roska József, Dr. Náthán Bernát, Dr. Hartenbaum Simon, Dr. Deutsch Mór, Kádár Miklós és Straubert Ödön tagokból; 13) végül megválasztotta a) *árvaszéki pótlulnökké*: Dr. Mayer Ödön és Rajnai Ignác tagokat és b) *arvaszéki póttagokká*: Filip György és Fulea Joákim városi képviselőket.

b) A közgyűlés Dr. Mayer Ödön képviselői tagnak, a ki a tisztí ügyészi állás tisedése alatt nagy buzgósággal helyettesített, jegyzőkönyvi köszönetet mondott. Végül

i) a közgyűlés Löw Károly és Friedsam György azon kérését, hogy a közgyűlés a városi vendégő bérletét újabb három évre meghosszabbítsa, azon feltétellel teljesítette, hogy a villanyvilágítás bevezetésének költségeit a bérleti összegekkel évnegyedenként befizetni, s a világítási eszközöket saját költségükön jókarban tart a-

ni kötelesek, a mit pedig erre eddig költöttek vagy ezután költenek, azért kárpótlást nem követelhetnek sem most sem a bérlet megszűnésekor, habár a világítás be rendezése a városnak is marad. Egyéb tárgy nem lévén, a gyűlés véget ért.

Ujdonságok.

Gyulafehérvár, 1902. szeptember 11.

Kossuth-ünnep. Polgártársak!

„A mely nemzet nagyjait tiszteli,
Önmagát becsüli meg.“

Száz éve immár, hogy a magyar nemzet újra ébredésének egyik főtényezője, a magyar történelem kimagasló alakja megpillantotta a természetremekeivel megáldott magyar hazánk földjét.

Itt ringott bölcsője, itt nőtte ki magát a nemzet vezérévé, itt lelkesített gyűjtő szavával, a melylyel egy nemzet szunnyadó fiait rázta fel zsihasztó álmából.

Kossuth Lajos, az újjá teremtett Magyarország dicső bajnokának 100-ik születési évfordulóját mi Gyulafehérvár város hazafias polgárai is folyó hó 19-én (pénteken) megünnepeljük.

Az ünnepély műsora a következő.

- Délelőtt 10 órakor az ev. ref. templomban hálaadó isteni tisztelet.
- Isteni tisztelet után 11 órakor az ünnepély folytatása a sétatéri vigadó dísztermében.
- Hymnus. Énekli az alkalmi dalkör és a közönség.
- Szavalat. Tartja Frits Árpád.
- Kossuth hymnus. Énekli az alkalmi dalkör.
- Emlékbeszéd. Tartja Wágner Sándor főgymn. tanár.
- Karének. Énekli Micsey F. György szintársulatának tagjai.
- Szavalat. Előadja a szintársulat drámai hősnője.
- Tavaszi elmúlt. Énekli az alkalmi dalkör.
- Szózat. Énekli az alkalmi dalkör és az ünnepelő közönség.
- 19-én este 7¹/₂ órakor színházi díszelőadás. Polgártársak! Jertek és ünnepeljünk történelmünk nagy alakjának emlékét!

Gyulafehérvárt, 1902. szeptember hó 11-én.

Kossuth Lajos emlék-ünnepélyének
rendező bizottsága.

Kérjük a város lakosságát az ünnep alkalmából házaikat fellobogózni.

— **Marosváradjai Glück Mór meghalt.**

Amit a beavatottak már napok óta sejtettek, amitől aggódo környezete félt, — folyó hó 4-én este 6 órakor bekövetkezett: Marosváradjai Glück Mór megszűnt élni. Vele kiűlt az önk sorából egy ritka, markans egyéniség. Páratlanul szívós természete és ernyedetlen munkássága egyrészt; nyugodt s világos ítélőképesége másrészt indokolják azt a nagy sikert, melyet az anyagiak terén elért. De tevékeny részt vett ő a közügyek körül is. Mint Alsófehérvármegye törvényhatósági bizottsági tagja élénken érdeklődött a vármegye ügyei iránt; folytonos érintkezésben állott a megye intéző köreivel és tudta hatatos befolyását érvényesíteni. Tagja volt Gyulafehérvár szab. kir. város képviselőtestületének. Ő felsége a közügyek terén szerzett érdemeinek elismeréséül őt és törvényes örököseit már régebben a magyar nemesség adományozásával tüntette ki.

Utóbbi időben valláskülönbség nélkül bőkezűen gondoskodott végrendeletében a különféle jótékony egyesületekről, és különösen gondoskodott már megelőzőleg izraelita hitsorosainak jótékony célú intézményeiről és azok részére nagylelkűen dotált alapítványokat alkotott. De érdeklődött ő a zsidóság ügyei iránt régi időtől fogva, mert már 1867. évben, a mikor a kormány Budapestre összehívta az izraelita kongresszust, ennek tagjává választották.

Közismerett takarékosága daczára sok jót tett ő a legnagyobb titokban szegényekkel és szegény távoli rokonokkal. Halála után feljegyzéseket találtak, melyekből kiderül, hogy volt nap, amikor kisebb-nagyobb összegekben ezer koronánál is többet adakozott szegényeknek s egyéb segélyre szoruló egyéneknek.

Marosváradjai Glück Mór halála napján teljesen eszméletlenül volt és csak az utolsó percekben kezdett az öntudata megzavarodni. A halottas ágyán állott vigasztalhatatlan özvegye és két fia; leánya Dr. Gárdonyi Antalné, ki Budapesten lakik, csak másnap érkezett.

Még a temetés előtt jelentek meg a halottas házbán a megye és a város hatóságainak és főbb köreinek képviselői, hogy az elhunyt családjá előtt fejezzék ki mély fájdalmaikat és őszinte részvételeket. Megjelent a Gyulafehérvári Népbank részvénytársaság igazgatósága, melynek elnöke az elhunyt idősebb fia: Marosváradjai Glück Adolf. Megjelent az izraelita hitközség és a Chevra Kadisáh szent egyet választmányá testületileg. A részvételfejezések egész özöne lepte meg a családot a küzelből és a távolból.

A temetés f. hó 7-én d. n. 3 órakor ment végbe óriási részvétel mellett a Novák-Ferencztéri hallottas házból. Képviselve volt a vármegye, a város, a hitközség és számos egyet. Az egyházi szertartás után a ravatal-

hoz lépett a távollévő helyi főrabbi helyett Dr. Enyedi egyetemi magántanár, kolozsvári főrabbi és gyönyörű beszédében bucsúztatta a legjobb férjet, gondos családfőt, bőkezű jótévőt, szorgalmas, világos elméjű munkálkodót.

A beszéd elhangzása után, mely a hallgatóságban nagy megilletődést keltett, az érezkoporsót az izraelita hitközség választmányának tagjai vitték ki az udvarból és a koszorúkkal teljesen beborított gyászkocsin helyezték el. Künn a temetőn a koporsót a családi sírboltba bocsátották le.

A család aznap nagyobb összeget osztott szét a szegények között.

— **Gyászisteni tisztelet.** Erzsébet királynéért a székesegyházban f. hó 10-én ünnepélyes gyászmisét tartottak, melyen a katonai és polgári hatóságok, továbbá a vöröskereszt- és oltáregylet is jelen voltak. A misét Ujfalusi József dr. apátkanonok mondotta el s a kóruson a papnövendékek kara énekelt.

— **Miriszlói emlék felavatása.** Meghívó. Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természetudományi Egyesület az 1600. évi szeptember hó 17-én és 18-án Miriszló és Maros-Déce Területén Mihály Vajda ellen vívott győzelmes csatahelvén emlékoszlopot állított s ennek felavatása alkalmából folyó 1902. évi szeptember hó 14-én vasárnap délután 1¹/₂ 4 órakor emlékünnepet tart. A z e m l é k ü n n e p s o r r e n d j e : I. Kivonulás az emlékoszlophoz. A Nagy-Enyedről kivonuló testületek az Ö. Tűzoltó-Egyesület zenekarával délután 2 órakor indulnak s az emlékoszlopnál gyülekeznek M.-Déce és Miriszló községek egyesült dalkarával. A Nagy-Enyedre vasuton érkező vendégek s az innen kocsin kivonuló közönség a városháza elől délután 1¹/₃ órakor indulnak. II. Az emlékoszlop előtt. 1. Hymnus, énekli M.-Déce és Miriszló községek egyesült dalkara. 2. Megnyitó beszédet tart Csató János kir. tanácsos, ny. alispán, az egyesület elnöke. 3. A miriszlói csata történetét előadja Török Bertalan orsz. gyűl. képviselő, alelnök. 4. Csató János elnök az emléket átadja Alsófehérmegye községének gondozásába. Szász József alispán pedig Alsófehérmegye közönsége nevében azt átveszi. 5. Szózat, énekli M.-Déce és Miriszló községek egyesült dalkara s a közönség. 6. Induló, előadja a nagy-enyedi Ö. Tűzoltó Egyesület zenekara.

— **Nem férnek az iskolában.** Panaszkodni hallottunk egyeseket azért, mert a helyi gymnasium nem képes az első osztályba valamennyi jelentkező gyermeket felvenni. A panaszkodókat arra kérjük, nézzenek be Budapestre, a hol a népiskolai és középiskolai intézeteket nap-nap után szaporítják e a szűlők mégis 3—4 napi valóságos bucsujárás után azt veszik észre, hogy gyermekük az utcán maradt. Itt, úgy tudjuk, helybeli gyermek nem maradt az intézet falain kívül. Kétségkívül öröndetesebb lenne, ha a vidéki jelentkezőket is mind fel lehetne venni, de még jobb lenne, ha az annyira várt polgári iskola minél hamarabb megérkezne.

— **A helységnevek megmagyarosítása** szép esendesen folyik a maga medrében, csak itt-ott csinál egy-egy kis örvényt, de ismét lecsendesül. Brassóban már elpárentálták Kronstadtot s csak arra kérték a polgármestert, hogy a helységnevekről szóló törvényt csak abban a mértékben vigye keresztül, a mennyire éppen szükséges. — A helységnevek egységes használata érdekében a közös hadügyminiszter is kiadta a maga rendelkezését, melyszerint a parancsnokságok, hatóságok, csapatok és intézetek a magyar hatóságokkal való szolgálati levelezéséknél tartoznak a megállapított neveket használni. — Csak éppen a „*Neues Pester Journal*“, Bródy Zsigmond unak, a magyar főrendi ház tagjának lapja, illetve annak talán csak egyik-másik munkása nem akar a törvénynek parirozni.

— **Elemi iskolai fininternátus.** A „Szent József“ finnevelőintézetbe, melynek védnökségét Klotild magy. kir. hercegnő ő fensége volt kegyes elvállalni és özv. gróf Károlyi Gyuláné, ögróf Pálffy Pálné és Győry Teréz grófnő alapítottak, Vaszary Kolos bironok hercegprimás, dr. Hornig Károly báró veszprémi püspök, Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök, gróf Osekónits Edéné, gróf Fesztetich Pálné, özv. gróf Hunyady Lászlóné, Ratibor hercegnő, gróf Mezőn, ögróf Pallavicini Edéné, Pálffy Anna grófnő, Wenkheim Frigyesné, gróf Wenkheim Istvánné, gróf Zichy Nándorné pártfogolnak, 6—10 éves fiúk vétetnek fel. A dísz kiadást felvételi szabályzatot bárkinek bérmentve megküldi ez intézet igazgatósága (Budapest I. Istenhegyi út 32.). Az intézet annál inkább is ajánlható, mert az egyedüli róm. kath. internátus elemi iskolás gyermekek számára és havi eltartás nevelés és ruhadij összesen csak 60 Korona. A beiratás már kezdetét vette.

— **„Kossuth Album“** ezim alatt az országos függetlenségi és 48-as párt Kossuth-ünnep rendezőbizottsága jóváhagyása mellett egy felette becses dalgyűjtemény jelent meg az országos Kossuth-ünnepélyek alkalmából, énekhangra és zongorára Klökner Ede budapesti zeneműkiadónál. Huber Sándor jeles zeneszerzőnk alig méltányolható buzgalommal gyűjté össze ez albumba a legszebb Kossuth- s szabadságharczi nótákat, melyek eddig hozzáférhetlenül, szétszórtan s ismeretlenül léteztek csupán. Az izléses szép kiállítás, 25 művet felölelő tűzet terjedelmes tartalmából elég ha ezeket soroljuk fel: 1. Dr. Pap Zoltánnak az orsz. ünneprendező-bizottság által hivatalosan elfogadott „Kossuth Himnusz“-át. 2. Kossuth Lajos bucsuja az ország határára. „Kitárom reszkető karom.“ 3. Kossuth Lajos azt üzenté. 4. Egressy Béni, „Szózat.“ 5. Egressy Béni „Talpra magyar!“ 6. Lányi Ernő, „Tavaszdízik, még sincs harmat, se virág.“ 7. Világosi fegyverletétel dala. 8. Erődy Ernő, „Meghalt Kossuth.“ 9. Jón Kossuth,

jön! 10. Lányi Ernő, „Hát még mindig az a gyűlölt „Gottterhalte“ járja. 11. Greizinger Iván, „Nem fajult el a magyar vér.“ 13. Csengery Gyula, „Turin felett ragyog az ég!“ 14. Garibaldi nóta. 15. Egressy Béni, „1848-as honvédek indulója.“ 16. Honvéd-tüzér temetése 18. Kossuth Lajos levelet írt“ stb. stb. — Ára e kiválóan érdekes kötetnek 3 korona netto és Klöckner Ede zenemű-kiadóhivatalából Budapest, VIII., József-körút 24. rendelhető meg. Bizvást emondhatjuk, hogy a zene-műpiacon e szép műhöz hasonló alkalmi mű még alig jelent meg valaha, s a legjobb hazafias dalainkat egybegyűjtő ezen érdekes füzetet minden dal és zenebarátnak megszerzésre melegen ajánlhatjuk annál is inkább, mert ára is feltűnően olcsóra van szabva, nyilván azért, hogy ez emlékfüzetet a legszerényebb tehetségek is megszerezhessek. — Ugyanott jelent meg az országos függetlenségi 48-as párt Kossuth ünnepélyt rendező bizottsága által hivatalosan elfogadott „Kossuth Himnusz“ Dr. Pap Zoltántól, énekre és zongorára. Ára 1 korona 20 fill. és Lányi Ernő, „Tavaszdik, még sincs harmat, se virág“ a hirneves zeneszerzőnek leg-szebb Kossuth-dala ének és zongorára 60 fillér, és férfi négyeskarra 2 Kossuth-dallal ugyancsak 2 korona.

— **Rákóczi kiállítás Kassán.** Esztendőre, 1903-ban lesz kétszáz éve annak, hogy II. Rákóczi Ferenc kuruc tárogatói a Beszkidek alján megbarsantak s hogy a „Recurdescunt vulnere gentis Hungariae“ gyűjtő szövegei a magyar nemzet elnyomott közérzését lángrobbantották. — Kassán a „Felvidék fővárosában“, a Rákócziak egyik legkedveltebb tartózkodási helyén most mozgalom indult, hogy a kuruc szabadságharc kétszázéves fordulóját méltó módon megünnepeljék. — Rákóczi-kiállítást akarnak rendezni egykorú ereklyékből, mely az 1670-ben kezdődött s a szatbmári békével végződő szabadságmozgalmakról plasztikus és tanulságos képet adjon a szemlélő utókor kegyeletének. — Méltó emlékezés illeti meg a fejedelmet, aki nemcsak Magyarországnak, de talán korának is legnagyobb idealistája volt, s a kinek varázslatos egyéniségét a magyar szívek „Rákóczi kultusza“ immár százados történelmi zománcol övezte. — A kiállítás védnökségét eddig: gróf Apponyi Albert a képviselőház elnöke, dr. Bubics Zsigmond Kassa tudós püspöke, gróf Csáky Albin a főrendibiz elnöke, gróf Karolyi Sándor és gróf Zichy Jenő valóságos belső titkos tanácsosok vállalták el. — Ezen hazafias vállalkozás sikeressé tétele érdekében a kiállítás előkészítő bizottsága már ezuttal felkéri mindazokat, kik a Rákóczi korra vonatkozólag (1670—1711-ig) bármilyen ereklyék felett rendelkeznek, hogy az ereklyék átengedésével járuljanak hozzá a kiállítás arányainak impozánsá tételéhez és szíveskedjenek ebbeli szándékukat Gerlóczy Gézával, mint az előkészítő bizottság elnökével (Kassa, Fő-utca 4.) közölni, hogy a bizottság a kiállítás méreteiről a kellő tájékozást megszerezhesse és a megfelelő intézkedéseket megtehesse. Közönnettel vesz a bizottság oly értesítést is, mely felvilágosítást nyújt arról: hol találhatók a kurucz szabadságmozgalmakra vonatkozó ereklyék.

— **A magyar ipar.** Mennyi szó esik a magyar iparról s főleg annak fejlesztéséről. A székely kongresszus is eről beszélt. Azt kívánják a magyar kormánytól, hogy a magyar ipart megteremtse. Helyes! de a magyar ipar termékeit is a kormány vegye-e meg? mert, hogy magyar ember nem veszi meg, éppen a székelyföldön hajdan virágzásnak indult, de aztán éppen úgy tönkre ment gyárak bizonyítják a legerősebben. Tudni sem akar a magyar ember a honi gyárakról s az ellene szóló okoskodást azzal üti el, hogy miért vegyék drágább pénzen gyengébb dolgot, mint a minő a külföldi. — Igen is! így szokott a magán érdek érvelni, de nem a közérdek. Hanem a magán érdek se tudja mit beszél, mert meg kellene gondolnia, hogy minél több pénzt adunk ki honi termékért, annál több pénz marad benn az országban s annál jobb helyzetbe jönnek mindazok, a kiknek adó-filléreiből szokták emelni a hivatalnokok fizetését, és a kik filléreikkel járulnak a honi termékeket vásárlók gazdasági vagy kereskedelmi vagy ipari előhaladásához. Szóval mindenki mástól várja boldogulását, maga nem akar hozzá járulni.

— **Nyilvános köszönet.** A gyulafehérvári szegény gyermekeket felruházó egyesület (Malbis arumim) elnöksége hálás köszönettel nyugtázza Özv. Baumgarten Fülöpné úrhölgy ö Nagyságának Budapestről a néhla Marosváradjai Glück Mór temetése alkalmából koszorú megváltás címén pénztárának juttatott 100 koronát. A nemes lelki úrhölgy jó szíve sugallatát követte, midőn üres dísz helyett fájdalma és az elhunyt iránti tisztelete nyilvánításának jeléül szegény gyermekeket felruházó intézményünkre gondolt; vajha nemes példája mindenkör követőkre talál! !

— **Római katolikus szertartás.** Irta Gerely József. — E tankönyv most hagyta el a sajtót háromféle terjedelmű kiadásban s 68 fametszésű képpel. A nagy kiadás a középiskolák, képzők, a közép kiadás a polgári, a kis kiadás pedig a népiskolák részére készült. A kisebb kiadások szövege a nagyobbban szóról-szóra bennfoglaltatik, a mit nem tudunk eléggé dicsérni, mert óriási könnyűség a tanulóra, ha ugyanazt, a mit egy alsóbb rendű iskolában már megtanult, nem kell újra egészen más szövegben elsajátítania. Ez nagy idő- és munkamegtakarítás, a mit szerző — úgy látszik — mindjárt ki is használt, a mennyiben tankönyveit jóval bővebbek a hasonló fokon használatos szertartásoknál. Nem szeretjük a túlbő tankönyveket, ez esetben azonban nem tesszünk kifogást, mert meggyőződünk egyrészt arról, hogy nincs benne semmi fölösleges, sőt talán a stílus nagyon is tömör, szükséges; másrészt a szerző oly ügyesen rendezte el a szertartások pontokba szedve az anyagot, különválasztva a szükségeset a hasznostól s ezt a megemlést a méltótól,

hogy a tanár vagy hitoktató minden körülményesebb kijegyzés nélkül annyit vehet föl, a mennyit a helyi körülmények megengednek. Egyáltalában emondhatjuk, hogy kevés tankönyv fordult meg kezeink között, mely annyi jó tulajdonsággal lepett volna meg, mint ezek a Gerely-féle szertartások. Nagy alaposággal készült, gondos munka. A fölcsúztatás és kidolgozás logikus, könnyen áttekinthető. A fejezetek élén röviden, velősen körvonaloza a tárgyat, pontosan határozza meg a fogalmakat, konciz ismétlést nyújt a katekizmusnak vonatkozó anyagából. Magyarzatai igen józanok és helyesek. A szöveg szélére nyomott tárgyjelzések kitűnő fonatát adják a tartalomnak. Általános tetszésre fog találni néhány újítás, melyeket eddig még egy szertartástani tankönyvben sem láttunk. Ilyen a szentmise részeinek és az egyházi évek egy pillantással áttekinthető, grafikus táblázata; ilyen a függelékben igen praktikus módon közölt szentmise-szöveg magyar nyelven s a minisztráció. Fametszeti képei szépek, tiszták, számosak és a mi nevezetesen, a szöveg közé vannak ékelve. Nyelvezete világos és igazán magyaros, a mi Gerely tankönyveinek már ismert tulajdonsága. Melegen ajánljuk e tankönyveket a hittanárak s hitoktatók figyelmébe. A nagy kiadás pedig különösen ajánljuk olvasásra felnőtteknek, kik a római Egyház szertartásairól rövid, de alapos fölvilágosításokat óhajtanak nyerni. A három tankönyvet a Szent-István-Társulat adta ki, nyomdájának jól ismert gondosságával. Árak: a kis kiadás 56 fillér, a közép 1 korona 40 fillér, a nagy 1 korona 80 fillér.

— **Megjelent:** Uj-szövetségi bibliai történetek középiskolák használatára. Irta: Pokorny Emánuel, főgimnáziumi vallásnár. 41 illusztrációval és egy térképpel. Az esztergomi főegyházmegyei hatóság engedelmével, Budapest, a Szent-István-Társulat kiadása, 1902. 8. r. 102. lap. Ára 1 kor. 20 fill. — U-szövetségi bibliai történetek középiskolák használatára. Irta: dr. Pokorny Emánuel főgimnáziumi vallásnár. 42 illusztrációval és egy térképpel. Második kiadás. Az esztergomi főegyházmegyei hatóság engedelmével, Budapest, a Szent István-Társulat kiadása, 1902. 8. r. 96 lap. Ára: 1 kor. 20 fill. Az új középiskolai biblia teljesen a püspöki utasítások alapján készült. Előadása minden önkényes hozzáadás nélkül, a mennyire csak lehetséges, a Szentírás szövegéhez alkalmazkodik. A dogmatikailag fontos részeket mindenhol gondosan ki vannak emelve. Az erkölcsi mozzanatok moralizáló tanulságok hozzáadásával nélkül maga a történet domborítja ki. Világos felosztása, kimért rövidsége, tiszta magyarsága, szép illusztráció oly tulajdonságok, a melyeket a hittanárak és a tanulók már régóta kívántak iskolai könyveikben. A könyv annyira megfelelt az óhajoknak, hogy a múlt évben megjelent ó-szövetségi résznek már új kiadása vált szükségessé. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

— **Imakönyv.** Bár a tanulóitjúságnak szánt imádságos könyvek száma irodalmunkban az utóbbi időben öröndetesen gyarapodott, mindamelllett tagadhatatlan e terén még maig is olyan könyv hiányának érzete, mely, a mennyire csak lehet, minden jogos kívánságot kielégíteni képes legyen. Mert vagy az imádságok rováására az énekekre tekintik a főszűt, vagy többé-kevésbé kizárólagosan egyes intézetek magánérdekeit tartják szem előtt. Ezen állapoton kívánt segíteni a Szent-István-Társulat, midőn a külföldön közösen forgó jeles ifjúsági imakönyvek mintájára kiadta a dr. Láng Imre eziedt. r. főgym. hittanártól összeállított: „Venite adoremus“ című imakönyvet. Benne megtalálja az érettebb korba lépő tanulóifjú mindazt, mit a lelki élet fontosságára, ápolására, védelmezésére tudnia s tennie kell. Belőle megtanulja a helyes imádkozás módját, a megszentelő eszközök méltó áldásos használatát. A könyveszkében kiváló gondnal rávezetni igyekszik az ifjút arra, hogy mikép szemelje meg az egyházi esztendőt s a közbeszótt latin hymnuskban előtte föltárja az egyházi költészet remekeit, miáltal a hittanítás kiegészítő eszköze gyanánt lép föl. Egy szóval a könyv biztos vezére, lelkesítő kísérője s erős támasza kívánt lenni a keresztény ifjunak a lelki élet felé örvényén s mintegy pótolni van hivatta a hittanárt abban az időben, midőn a növendék magára van hagyatva. Hogy mekkora segítség egy ilyen imádságoskönyv a hittanárszámára, azt eléggé érteti az, kinek e téren bővebb tapasztalata van. Megrendelhető a Szt.-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. (Bpest, VIII. Szent-királyi u. 28.) Ára vászonkötésben 2 kor., bőrkötésben vörös metszéssel 3 K. 20 fill., bőrkötésben arany metszéssel 4 korona.

— **Szállítások és versenytárgyalások.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához újabban a következő pályázati hirdetmények érkeztek: a m. kir. kolozsvári V. honvéd kerületi parancsnokságtól: A parancsnokság tetteletén elhelyezett honvéd csapatok részére 1903. évre szükséges kenyér és zabra. Pályázati határidő Kolozsvárt 1900 október 8, Marosvásárhelyt 1902. október 6, Nagyszebenben 1902 október 10, Brassóban 1902 október 14. A m. kir. bánya és fémbevaltó hivatalától: 65 métermázsas kétszer szárított repce olaj szállítására (szeptember 27.) A m. kir. áll. vasgyárak központi igazgatóságától: több rendbeli tűzálló anyag szállítására szeptember 19.) A m. kir. államvasutak igazgatóságától kocsi gázvilágítási alkatrészek szállítására (szeptember 27.) A m. kir. állami vasgyárak igazgatóságától: festék anyag szükséglet biztosítására (szept. 23.) A cs. és kir. 51. gyalogezred huszfégyasztási szövetkezetétől marhabőrök elárúítására (szept. 26.) ugyancsak ezévi szövetkezettől: az 1903 évi vágómarha szükséglet biztosítására (október 31.) A m. kir. III. sz. csendőrt kerületi parancsnokságtól: hasznavehetetlené váló felszerelési és egyéb cékek értékesítésének biztosítására

sára (október 3.) Ezen hirdetmények a kamara irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A járda-szabályrendelet

betartására vonatkozó hatósági intézkedés.

A járdaszabályrendelet életbeléptetése alkalmából a városi tanács szükségét látja annak, hogy a lakosok tájékozva legyenek az iránt, hogy a járda gondozására és fenntartására a szabályrendeletben foglalt intézkedésekhez miként alkalmazkodjanak, mire nézve a járda-szabályrendeletben foglalt s erre vonatkozó szakaszok a következők:

11. §.

Köteles a ház- és telektulajdonos a ház és telek utcazi vonalára eső járdarészt separtetni és tisztán tartani, nyáron időnkint öntöztetni, télen pedig minden havazás után takarítani s az udvarokból kivezető vízesatornát állandóan tisztán tartani.

12. §.

A járdának hordozható kirakatok, árucikkek, vagy egyéb tárgyakkal való elfoglalása, ugyancsak árucikkeknek a falba, vagy az ajtóra erősített fogásokra való kifüggesztése, mi a szabad közlekedést akadályozza, megengedve nincsen.

Tágas helyeken és ott, a hol a közlekedés akadályozva nem lenne, a rendőrkapitány meghallgatása után a városi tanács engedélyezheti az általa meghatározott díj fizetés mellett csukrázók és kávéházak előtt a járdán, vagy azonkívül asztalok és padok elhelyezését; az ilyen engedély azonban a tanács által a rendőrkapitány előterjesztésére bármikor visszavonható.

13. §.

Állandó kirakat tartályoknak állítására a városi tanács engedélye kívántatik s ezért a tanács által meghatározandó évi díj fizetendő, a járda építési és fenntartási alapra.

Ezen engedély a tanács által bármikor visszavonható, ha azt a közlekedési, rendőri, vagy egyéb köztekinetnek kívánatossá teszik, anélkül, hogy ez okból az illető érdekelt bármilyen kártérítést igényelhetne.

14. §.

Ponyva-ernyőket, ezek feszítő rudjait a járdára állítani tilos; — falakba is csak 2.50 méter magasságban engedtetik meg.

A falakba tartókkal erősített villanylámpákat a járda fölé csak 2.50 mtr. magasságban lehet alkalmazni; a petroleum, vagy egyéb világítási lámpák alkalmazását a rendőrség meghallgatásával csakis a városi tanács engedélyezheti.

15. §.

A járda rongálása szigorúan tiltva van, azon tagiakkal, targonczákkal, gyermekszekerekkel, vagy bármilyen néven nevezendő közlekedési eszközzel járni tilos.

16. §.

Az ezen szabályrendelet ellen vétők, vagy cselekvők kihágást követnek el és a mennyiben cselekményük nem az 1879. évi 40 t. cz. alapján büntetendő, 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, — büntetéspénz behajthatatlansága esetében pedig megfelelő elzárással sujtandók.

17. §.

Ezen szabályrendeletbe ütköző kihágások esetén elsőfokban a rendőrkapitány, másodfokban az alispán, harmadfokban a m. kir. belügyminiszter jár el.

18. §.

Az 1879. évi 40 t. cz. 119. §-a alapján kiszabott pénzbüntetésekbe befolyt összegek az 1892. évi 27. t. cz. 3. §-ában jelzett célokra, a jelen szabályrendelet alapján kiszabott büntetéspénzek pedig a járdaépítési és fenntartási alap javára fordíthatnak.

Jelen szabályrendelet jóváhagyás után a kihirdetési napot követő 4-ik napon lép hatályba.

Tekintettel a járda szabályrendeletben megállapított intézkedésekre, az érdekeltek felhívattak, hogy ugy a város, valamint saját érdekeiket szem előtt tartva egy-szersmind a rendőrségnek segédkezzenek a járdák és közegészségi szempontból beültetett sétányfák rongálásától leendő megvédésében.

Gyulafehérvár szab. kir. város Tanácsa.

1902. évi augusztus hó 6-án.

Novák Ferenc
kir. tan. polgármester.

Sz. 3062—1902. ttkvi.

Arverési hirdetmény kivonat.

Az abrudbányai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kozsok Simon végrehajtónak dr. Örmösy K. által képv. Boka Kelemen hagy. végrehajtást szenvedő elleni 84 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az abrudbányai kir. járásbírósa területén levő mogosi 641 sz. tjkvben A + 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. rendsz., a. 6305, 6366, 6413/1, 6416/2, 6417/5, 6465, 6471, 6472 hr. sz. in. 510 kor. 8 rend. sz. a 6518, 6519, 6520, 6524 br. sz. in. 263 kor. 9 rend. 6774 hr. sz. ingatlanra az árverést 15 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelt és hogy a fenntebb megjelölt ingatlanok az 1902 évi október hó 23-ik napján délelőtt 10 órakor Mogos köz-ségházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Sz. 4843—1902 tkvi.

Arverési hirdetmény kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvszék mint telekvi hatóság közölni teszi, hogy Streiffeld keresztély százszebesi lakos végrehajtónak Simesen Juon lui Pável és Simescu George lui Juon kutfalvi lakosok végrehajtást szenvedő ellen 44 korona tökekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében a kutfalvi 174 sz. tjkvben A + 35 rendszám, a kutfalvi 501 sz. tjkvben A + 1 rdsz. a kut-

falvi 1413 sz. tjkvben A + 1—7 rdsz. alatti fekvőkre összesen 1277 korona becsárban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok **1902 évi november hó 5-én** d. e. 9 órakor Kutfalva községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10 százalékát készpénzben vagyis az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett arányammal számított és az 1881. év november hó 1-én 3333. sz. a. kelt gázügyi ministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óva-

dékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bántépénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvszék telekvi hatósága.

Gyulafehérvárt, 1902. évi július hó 10-én.

A kivonat hitelességét igazolja.

id. Lőrincz István h. tkvi kiadó.

P É N Z

kölcsönök leggyorsabb és legolcsóbb eszközése
házakra, földekre,

4 $\frac{1}{2}$ %-os kamat mellett **50 évre is**. Kizárólag **utólagos** jutalék.
fizetés ellenében,

ugyszintén köz- és magántisztviselőknek, katonatiszteknek, kereskedőknek, iparosoknak és minden hitelképes
egyénnek discréten eszközöl hitelt

SOMOGYI BANKIRODA

bej. czég.

Budapest, VI., Próféta-utca 5. szám. (Válaszbélyeg csatolandó.)

Keil-lakk

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára

Szagtalan

padló-viasz „Gloria”

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára.

Arany-fénymázképkeretek stb. bearanyozására. 1 kis
palaczk ára 20 kr.**Fehér „Glasur“-fénymáz**Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére. 1 doboz ára 45 kr.
Mindenkor kaphatók: **J. B. Misselbacher** czégnél Gyulafehérvár.**Ujdonság!****Ujdonság!****PORMENTESÍTŐ OLAJ!**

Elismert legjobb szer a por eltávolítására.

A szoba padozat egyszeri bekenése teljesen elegendő ahhoz, hogy többé
por a szobában ne legyen.

Az öntözés teljesen mellőztetik, mi által a padló az esetleges rothadástól védve van.

Különösen ajánlható:éttermek, kávéházak, hivatalok, iskolák, üzletek
és irodák részére, a tisztaság fentartása s az egészség megóvása céljából.

Ara kilonként 50 kr.

Kizárólagos főraktár: DAHINTEN VIKTOR-nál.

Gyulafehérvártt.

Nyomatott Papp Györgynél Gyulafehérvárt.

Szőlő eladás.A nemes visontai hegyen, melynek szőlői
kitűnőek, nagy szőlőbirtokos vagyok.Ezen szőlőkben termelt, kiválóan édes,
kellemes ízű ez évi csemege szőlő termését
ajánlom a következő árakon:

1. Mézes fehér szőlő	kilója	36 fill.
2. Fehér és piros chasselles	„	44 „
3. Kiváló téli csemege fajok	„	46 „
4. Muskolatok	„	48 „

A szőlők 5—10 kilos kosarakban küldetnek.

Kereskedő uraknak 100 kilón felüli egyszerre tett megrendelésnél 8%-töli leszámítatik. — Ha többszöri megrendelés a 100 kilót meghaladja, utólag 4%-tölit téríték meg.

A megrendelések a pénz előleges beküldése, vagy utánvétel mellett expedíáltnak. Kosarak a felszámitott árban nyolcz napon belül visszavétetnek.

Nagyobb megrendeléseknél még kedvezményesebb árengedélyt állapítok meg. — A megrendeléseknél a címzet lakást, vasúti állomást és utolsó postát olvashatóan kiírni kérem.

Gyöngyös, 1902. évi augusztus hó.

Tisztelettel

Csomor Kálmán,
szőlő-nagybirtokos.**TEVÉKENY UTAZÓK**kerestetnek egy nagyon kellendő czikk
eladására. **Nagy haszon.**Ajánlatok **F. D. H. 745.** alatt**Mosse Rudolf,** Frankfurt Maina mellett.**C Z I M E K**bármely ország- és szakmából, ajánlatok szétküldése és üzleti összeköttetések létesítése céljából (postadíj jóvállásával) **Rosenzweig József és fia**
Nemzetközi Czimirodájában
Budapest, V., Nádor-utca 13. sz.

Posp. bérmentve

Millió hölgyhasználja a „Feolin“-t.
Kérdezze csak az orvosától, vajjon a „Feolin“ nem a legjobb szépitő-szer, haj és fogak számára! A legtisztább, nabb arc és a legesnyább kezek, használata után, arisztokratikus szint és tet-szősformát kapnak. „Feolin“ 42 legfinomabb és legfrissebbfűből előállított angol szappan. Jót álunk érte, hogy tovább redők, vimeri, órrpirosság és minden más-arczkiütések a „Feolin“ használata után nyomtalanul eltűnnek. A „Feolin“ a legjobb hajtisztító-hajszépítő szer, a mely a hajbüllást és a kopaszságot megakadályozza. „Feolin“ a legtermészetesebb és legjobb fogtisztító szer. Aki a „Feolin“-t rendszeren szappan helyett használja, az még mindig fiatal és szép marad. Kötelezzük magunkat a pénzt rögtön visszafizetni annak, ki a „Feolin“-t nincs megelégedve. Egy drb. ára 1 kor. 3 drb. 2-50 kor., 6 drb. 4 kor., 12 drb. 7 kor. Porló 1 drbhoz 20 fillér, 3 drbhoz 60 fill. Utánvétel 60 fillérrel több. Szállítja, general depo von **M. Freih Wien VII. Mariahilfstrasse. 38, Stok 1.**